

12.5.2003

Eduskunta
Suuri valiokunta

**ASIA: SUOMEN STRATEGISET PAINOPISTEET EU:N UUSISTA
RAHOITUSNÄKYMISTÄ**

Perustuslain 97§:n perusteella valtiovarainministeriö lähettää ohessa eduskunnalle muistion Suomen strategisista painopisteistä EU:n uusiin rahoitusnäkymiin liittyen. Muistio on hyväksytty EU:n ministerivaliokunnassa 9.5.2003.

Ministeri

Ulla-Maj Wideroos

Budjettineuvos

Rauno Lämsä

SUOMEN STRATEGISET PAINOPISTEET
EU:N UUSISTA RAHOITUSNÄKYMISTÄ

1. YLEISET LÄHTÖKOHDAT

1.1. Näkökohtia rahoitusnäkemien uudistamisen toimintaympäristöstä

Laajentuva Euroopan Unioni on merkittävien uudistustarpeiden edessä. Unionin tehtävistä keskustellaan parhaillaan EU:n tulevaisuutta käsittelevässä konventissa. Unionin nykyiset rahoitusnäkemät ja rahoitusjärjestelmä eivät enää päde laajentuneeseen EU:in eivätkä sen nopeasti muuttuvaan toimintaympäristöön. Rahoitusnäkemien laadintaan vaikuttavat aikaisempaa enemmän yhä moninaisemmat unionin tavoitteet.

Laajentuva unioni merkitsee rakennepoliittisten resurssien lisäystarvetta. Uudeksi haasteeksi on nousemassa panostaminen rakenteita uudistavaan innovointi- ja investointipolitiikkaan, osaamiseen kokonaisvaltaisesti, koulutukseen ja tutkimukseen.

Euroopan unioni asettaa Lissabonin strategiassa päämääräkseen, että unionista tulee maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietoon perustuva talous, joka kykenee ylläpitämään kestäväää talouskasvua, luomaan uusia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Asetetuista tavoitteista ollaan jäämässä jälkeen. Kestävän kasvun toteuttaminen edellyttää mm. talousuudistuksien nopeuttamista, toimia työllisyyden lisäämiseksi ja eurooppalaisen sosiaalisen mallin nykyaikaistamiseksi sekä kestävään kehityksen strategian täytäntöönpanoa. Uudistusohjelmilla on kyettävä myös vastaamaan väestön ikääntymisestä johtuviin haasteisiin. Alue- ja rakennepolitiikan on myös edistettävä kestäväää kehitystä Göteborgin päätelmien mukaan.

Vuoden 2004 HVK:ssa tulevat esiin erityisesti pitkäjänteisen avun tarve unionin lähialueiden vakauden edistämiseksi, kehitysyhteistyörahoitus sekä YUTP:n mukaan lukien kriisinhallintatoiminnan kehittyminen. Unionin ulkoisen roolin vahvistaminen edellyttää ulkosuhdetoiminnan rahoituksen selkiyttämistä. Lisäksi mm. vapauten, oikeuteen ja turvallisuuteen liittyvät asiat tuovat uusia tarpeita esille.

Laajentumisen täysimittaiset rahoitusvaikutukset tulevat konkreettisiksi vasta tulevalla kaudella. Uusia rahoitusnäkymiä joudutaan soveltamaan tilanteessa, jossa jäsenmaiden välinen elintasokuilu on kolminkertainen nykyiseen verrattuna. Se vaikuttaa kattavasti Agenda 2007 politiikkauudistuksiin.

EU:n budjetin mittavat toimeenpano-ongelmat luovat rahoituskehysten mitoituksen realistisuudelle uuden haasteen: miten varmistetaan unionin resurssien täysimääräinen ja lisäarvoa tuottava hyödyntäminen.

EU:n rahoitusjärjestelmä on monimutkainen ja vinoutunut. Se monimutkaistui entisestään vuoden 2002 uudistuksen yhteydessä. Sen merkittävä yksinkertaistaminen ja kehittäminen taloudellisen ohjelmoinnin välineeksi nousee keskeiseksi asiaksi uusia rahoituspuitteita valmisteltaessa.

1.2. Suomen yleiset lähtökohdat rahoitusnäkymien uudistamiselle

Suomi pitää tärkeänä, että **rahoitusnäkymien sisällön valmistelu liitetään nykyistä kiinteämmin koko unionin keskipitkän ajan politiikkasuunnitteluun**. Täten varmistetaan sekä vuosittaisten strategiapainotusten että pidemmän aikavälin politiikkalinjausten vaikutusten näkyvyys EU:n budjetissa. **Laajentuneen unionin ensimmäisten rahoitusnäkymien valmistelussa on kyse laajasta kokonaisvaltaisesta uudistuksesta.**

Kaikkien unionin menojen kohdalla on yhä tärkeämpää korostaa jäsenvaltioiden ja EU:n vastuiden selkeyttä ja EU:n toimenpiteiden **lisäarvon tuottamista** suhteessa kansallisiin toimiin. Tämän tulisi olla eri ohjelmien rahoittamisen keskeinen kriteeri.

Laajentuneessa unionissa Suomi on selkeä nettomaksaja. EU-menojen arvioinnissa merkittävä tarkastelukulma on se, että toimenpiteiden vaikuttavuus on kattavampi toimittaessa unionitasolla kuin jäsenvaltiokohtaisesti.

Panostaminen tärkeisiin toimintoihin edellyttää unionin politiikkalohkojen ja ohjelmien **yhä selkeämpää painopisteasetantaa**. EU:n budjetin resursseista yhä merkittävemmän osan tulisi kohdentua unionin tulevaisuuden kannalta tärkeisiin asioihin. EU:n nykymuotoinen budjetti ei tarjoa riittävästi resursseja unionin keskeisen keskipitkän ajan strategian - tehdä EU:sta maailman kilpailukykyisin ja dynaamisen osaamistalous - edistämiseen. Siksi Lissabonin kilpailukykystrategian toteuttamisesta tavoitevuoteen 2010 mennessä muodostuu rahoitusnäkymien valmistelun yksi keskeisimmistä haasteista. Kestävän kehityksen (taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöulottuvuuden) sisällyttäminen läpäisyperiaatteella unionin kaikkiin politiikkalohkoihin vahvistaa kilpailukykyä. Rahoituskehysten painotuksissa tulee ottaa myös huomioon Euroopan työllisyysstrategian tukeminen.

Myös EU:n budjetin ja sen rahoittamisen sekä varojen käytön läpinäkyvyyttä tulee parantaa. EU-kansalaisten tulee saada tietää, mitä vastinetta he saavat EU:n rahoittamista asioista. Toimeenpano-ongelmien poistamisessa on kyse mm. vastuunjaon selkiyttämisestä. Hallinto- ja päätöksentekoprosessien yksinkertaistaminen tulee ottaa uusien näkymien valmistelun yhdeksi kulmakiveksi.

Tulevalla kaudella on tarpeen noudattaa Kööpenhaminan Eurooppa-neuvoston päätelmiä, joiden mukaisesti ”Berliinin Eurooppa-neuvoston tavoitteeksi asettaman talousarvion kurinalaisuuteen tähtäävää yleistä linjaa olisi jatkettava vuonna 2007 alkavalla kaudella.”.

Edellä kuvatut asiat edellyttävät Suomen mukaan rahoituskehysten rakenteen ja sisällön huomattavaa uudistamista. Samalla uuden tyyppisten horisontaalisten toimien tarve korostuu. Rahoitusnäkymien rakennetta on uudistettava, jotta se vastaisi unionin strategisia painopisteitä. Uusia meno-otsakkeita voitaisiin kehittää esimerkiksi liitteen 1 mukaisesti rahoituskaudella 2007-2013.

Unionin poliittisen strategia-asetannan ja lainsäädäntöprosessin sekä budjettiprosessin yhteensovittamisessa on selviä ongelmia. **Politiikka-, lainsäädäntö- ja budjettiprosessien lähentämistä tulisikin tarkastella tulevien rahoitusnäkymien valmisteluprosessin yhteydessä kattavasti.**

2. UUSIA RAHOITUSNÄKYMIÄ KOSKEVAT SUOMEN POLIITTISET STRATEGISET PAINOPISTEET

Seuraavassa esitetään uusia rahoitusnäkyviä koskevat Suomen ensimmäiset tavoitteet ja periaatelinjat, jotka on tarkoitettu hyödynnettäväksi kehysvalmistelun alkuvaiheessa.

Suomi tarkastelee unionitasoa koskevien poliittisten strategisten painopisteiden kokonaisuutta sekä asioita, jotka muodostuvat Suomelle tärkeimmiksi rahoituskehyksiä valmisteltaessa. Tässä esitettävät poliittiset painopisteet muodostavat yhdessä **rahoituksellisen kokonaisuuden**. Näissä puitteissa Suomi on valmis rakentavasti tukemaan komission pyrkimyksiä uusien rahoitusnäkyvien 2007-2013 luomiseksi.

Suomi katsoo, että selkeämpään ja pitkäjänteisempään painopisteasetantaan päästään 7-vuotisilla rahoitusnäkyvillä. Uudet rahoituskehykset voitaisiin esittää käyvin hinnoin.

I) Suomen nykyiset erittäin harvaan asutut tavoite 1 -alueet tulee säilyttää unionin korkeimman aluetuen tavoite 1:n piirissä jatkossakin. Se on Suomen tärkein kansallinen kynnyskysymys unionin tulevia rahoitusnäkyviä valmisteltaessa.

Suomen neuvotellessa liittymisestä Euroopan Unioniin muodosti Pohjois- ja Itä-Suomen alueellisen kehityksen turvaaminen keskeisen kysymyksen. Jäsenyysneuvotteluiden lopputuloksena oli, että Suomen ja Ruotsin harvaan asutuille alueille luotiin uusi tavoite 6, jonka tarkoituksena oli edistää erittäin harvaan asuttujen alueiden kehittämistä ja rakenteellista sopeuttamista. Tavoitetta 6 koskevat erityismääräykset kirjattiin Suomea ja Ruotsia koskevan liittymissopimuksen pöytäkirjaan N:o 6. Tavoite 6-alueen määrittelyssä käytettiin uutta kriteeriä, harvaa asutusta.

Liittymissopimuksen määräysten mukaisesti tavoite 6 tuli arvioida Agenda 2000 prosessin yhteydessä. Arvioinnin lopputuloksena tavoite 6 sisällytettiin tavoitteeseen 1. Nämä alueet kärsivät pysyvistä alueen tasapainoista kehittämistä vaikeuttavista ongelmista, kuten harvasta asutuksesta, kylmästä ilmastosta sekä syrjäisestä sijainnista sisämarkkinoiden ydinalueisiin ja kansallisiin keskusalueisiin nähden.

Pohjoisten alueiden olosuhdetekijät eivät ole muuttuneet tavoite 6 aseman myöntämistilanteesta. Laajentuminen ei tule helpottamaan pohjoisten erittäin harvaan asuttujen alueiden asemaa, vaan se tulee pikemminkin entisestään korostamaan unionin reuna-alueiden perifeerisyyttä.

Syrjäinen sijainti, pitkät etäisyydet, ankarat luonnonolosuhteet, harva-asutus ja pienet alueelliset markkinat ovat rakenteellisia esteitä ja pysyviä ongelmia Itä- ja Pohjois-Suomen alueiden kehitykselle. Näiden alueiden perifeerisyys laajentuvassa EU:ssa heikentää merkittävästi yritysten kilpailukykyä. Kylmä ilmasto ja pitkät etäisyydet kansallisiin ja Euroopan markkinoihin lisäävät asumis-, kuljetus- ja tuotantokustannuksia sekä vaikeuttavat alueiden asukkaiden osallistumis- ja toimintamahdollisuuksia. Väestökato ja ikääntyminen ovat voimistuvia uhkia Suomen syrjäisillä alueilla.

Lisäksi mm. seuraavat tekijät puoltavat tavoite 1-alueiden säilyttämistä korkeimman aluetuen piirissä. Suomen tavoite 1 alueiden sosiaaloudellisia erityisongelmia ovat alhainen tulotaso, yksipuolinen tuotantorakenne, suppeat lähimarkkinat, korkea rakennetyöttömyys ja sosiaalinen syrjäytyminen. Erityisesti nuorten poismuutto on haitallista kehitykselle sekä uhka peruspalveluiden turvaamiselle.

Perifeerisyys laajentuvassa unionissa haittaa tulevaisuudessa erityisesti verkostoitumista ja yhteyksiä Suomen muihin osiin ja EU:hun. Tästä näkökulmasta Suomen maantieteellinen sijainti ja pitkä yhteinen raja Venäjän kanssa merkitsee rakennepoliittisten toimien tärkeyttä asutuksen säilyttämisen näkökulmasta. Unionin ulkorajanäkökulmasta on kiinnitettävä erityistä huomiota vakauden ylläpitämiseen EU:n ja Venäjän välisellä raja-alueella. Erityisesti tulee vahvistaa tasapainottavaa kehitystä EU:n ja Venäjän välisillä raja-alueilla.

Unionitason intressejä Pohjois- ja Itä Suomen tavoite 1-statuksen säilyttämiselle ovat erityisesti:

- Suomen ja Venäjän välinen 1300 km pitkä raja (toimivan yhteiskuntarakenteen ja pysyvän asutuksen säilyttäminen)
- Suomen itäiset alueet ovat EU:n portti Venäjälle (toimivan infrastruktuuri- ja logistiikkaverkoston säilyttäminen ja kehittäminen)
- hyvien kokemusten siirto harvaan asuttujen ja syrjäisten alueiden kehittämisestä
- ainutlaatuinen arktinen luonto ja kulttuuriperinne (mm. saamelais- ja ortodoksikulttuuri)

II) Lissabonin kilpailukykystrategian toteuttaminen tavoitevuoteen 2010 mennessä on otettava unionin tulevien rahoituskehysten valmistelun keskeiseksi lähtökohdaksi. EU:n nykymuotoinen budjetti ja nykyiset rahoituskehyskset eivät tarjoa Suomen mukaan riittävästi resursseja unionin keskipitkän ajan strategian toteuttamiseen, jolla EU:sta tehdään maailman vahvin osaamiseen perustuva talous, joka kykenee ylläpitämään kestävää talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Tulevalla rahoituskaudella tarvitaan tietotalouden edelleen kehittymisen ja kilpailukykystrategian edistämistä tukemalla parhaita hankkeita. EU:n alueiden ja yritysten kilpailukykyyn avaintekijä on korkeatasoinen osaaminen ja innovaatiotoiminta. Koulutusjärjestelmien kehittämisessä tulee korostaa koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta, saatavuutta sekä vuorovaikutusta ympäröivän yhteiskunnan ja muun maailman kanssa. Kestävästä kehityksestä, jonka tulee olla läpitunkeva periaate kaikissa unionin toiminnoissa, on myös enenevässä määrin tulossa yksi keskeisimmistä EU:n kasvuun ja tuottavuuteen vaikuttavista kehityssuunnista. Mm. ympäristöteknologian kehittäminen EU:ssa tulee nähdä mahdollisuutena saada maailmanlaajuisia kilpailukykyä. Työllisyyden ja sosiaalisen ulottuvuuden sisällön kehittämisessä tulee korostaa mm. työkyvyn säilyttämistä ja työelämän veto-voimaa sisällöllisinä tavoitteina. Suomi linjaa kilpailukykystrategian tehostettavan toteuttamisen näkökulmasta seuraavat asiat ensiarvoisen tärkeiksi tulevalla uudella rahoituskehyskaudella:

* EU:n budjettirahoituksen painopistettä tulee siirtää otsakkeen 3 sisäisten politiikkojen resurssien vahvistamiseen.

* Rahoituskehysten otsakkeen 3 rakennetta muuttamalla voidaan luoda edellytyksiä nykyisen ohjelmarakenteen kehittämiselle strategiseen suuntaan. Nykyisen sisäisten politiikkojen pirstaloituneen ohjelmarakenteen sijaan tulee keskittyä keskeisiin ydinpainopistealueisiin. Niitä voidaan kehittää joko omiksi meno-otsakkeiksi tai nykyisen kaltaisen otsakkeen 3 omiksi alaotsakkeiksi, kuten: Osaamisen ja tietoyhteiskunnan Eurooppa, Verkostojen Eurooppa, Kestävä kehitys ja ympäristö, Työllisyys ja sosiaalinen ulottuvuus, Sisämarkkinoiden toimivuus sekä Vapaus, oikeus ja turvallisuus. Uusien otsakkeiden alla olisi välttämätöntä keskittää rahoitusta vain nykyistä harvempiin, pääsääntöisesti sateenvarjoperiaatteella toimiviin ydinohjelmiin ja sitä kautta pyrkiä tuloksellisuuden lisäämiseen rakenteiden uudistamiseksi unionissa. Tämä merkitsee samalla pienten vähämerkitsevien ohjelmien huomattavaa karsintaa ja seurannan selkiyttämistä.

* Tutkimuksen 7. puiteohjelman rahoitusta tulisi lisätä reaalisesti noin 10 %:lla kuudennen puiteohjelman tasosta; erityispainotus tulisi asettaa huippuosaamisen verkostojen ja suuremman vaikuttavuuden edistämiseen sekä integroitujen projektien kehittämiseen.

* Innovaatiotoiminnan edellytysten kehittäminen, innovaatiojärjestelmien globalisoitumisen nopeuttaminen ja uusien innovaatioiden siirtomekanismien vahvistaminen ovat tärkeitä toimia EU:n alueiden kehittämiseksi innovaatioympäristöinä. Digitaalisen sisältötuotannon edistäminen tarvitsee konkreettista EU-panostusta. Varsinaisia innovaatiotoimintaan tarkoitettuja EU-panostuksia tulisi reaalisesti kasvattaa noin 20 %:lla vuoteen 2013 mennessä vuoden 2006 tasosta.

Koheesio- ja rakennepolitiikan lisäksi Euroopan alueellisen tasapainon saavuttamiseen vaikuttaa yleiseurooppalaisen liikenneverkon (TEN) kehittäminen. Näiden verkostojen osalta tulee ottaa huomioon EU:n reuna-alueiden yhteyksien kehittäminen sisämarkkinoiden ydinalueille. Tämä on tärkeää mm. liikenteen hinnoittelun mahdollisesti tuomien rasitteiden kompensoimiseksi. Suomen kannalta merkit-

tävää on erityisesti Itämeren moottoritie -hankkeen eteneminen ja keskeisille markkina-alueille johtavien, merikuljetuksiin pohjautuvien logististen ketjujen sujuvuus. Reunavaltioaseman vuoksi Suomen kuljetusten kannalta keskeiset liikenneinfrastruktuurin kehittämishankkeet sijaitsevat usein Suomen rajojen ulkopuolella. Suomi tukee EU:n rahoitusta tällaisille hankkeille jatkossakin. Suomen pitää myös tärkeänä yleiseurooppalaisen liikenneverkkojärjestelmän kehittämistä jatkossa siihen suuntaan, että alueellisesti merkittävien liikenneinfrastruktuurihankkeiden, kuten esimerkiksi Suomen osalta Merenkurkun liikenteen kehittämistarpeiden ja Suomen poikittaisten liikenneyhteyksien, rahoittaminen olisi mahdollista.

III) Alueellisen tasapainon saavuttaminen Euroopassa edellyttää, että unionin heikoimmin kehittyneiden ja syrjäisimpien alueiden kilpailukykyä on tärkeää edistää. Tulevalla rahoituskaudella tarvitaan erityisesti tasapainoinen, innovoiva rakennepoliittinen rahoitusratkaisu jäsenmaiden välillä.

Suomi katsoo, että yksi **tulevan koheesiopolitiikan uudistuksen päämäärinä tulee olla Lissabonin kilpailukykystrategian tavoitteiden toteutumisen vahvistaminen.** Unionin uudistettava alue- ja koheesiopolitiikka tulee integroida nykyistä kiinteämmin Lissabonin päätelmien mukaisen kehitysprosessin vahvistamisen ja toimeenpanon kanssa. Tähän liittyen **rakennepoliitiikan uudistuksen tulisi sisältää koko unionin kattavana aikaisempaa vahvempaa ja selkeämpänä ulottuvuutena alueellisen kilpailukykystrategian toteuttaminen kestävän talouskasvun edistämisen, uusien osaamispohjaisten työpaikkojen luomisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisäämisen ohella.**

Alueellisen kilpailukykystrategian tulisi sisältää koko unionin alueella toteutettava kokonaisuus osaamisen, innovaatioiden, työllisyyden ja työpaikkojen kehittämiseksi yhteenkuuluvuutta lisäävässä unionissa. Osaamisen kehittämisen kokonaisvaltaisesti ja painopisteen siirtämisen perinteisistä investoinneista modernimpaan investointipolitiikkaan - jossa investoidaan inhimilliseen pääomaan ja sen kehittämistä tukeviin järjestelyihin - sekä osaamis- ja kehittämispalveluiden edistämisen tulisi näkyä uudistettavissa rakennepoliittisissa resursseissa. Työllisyyttä ja sosiaalista eheyttä tukevana teemana voisi olla työvoiman ikääntymisen ja vähenemisen mukanaan tuomien ongelmien ennalta ehkäisy.

On tärkeää, että kaikki jäsenmaat ovat EU:n alue- ja rakennepoliitiikan piirissä. Työllisyyttä ja osaamista edistävien toimien rahoituksen tulisi säilyä EU:ssa riittävällä tasolla.

Alueellisen kilpailukykystrategian yksityiskohtaisina teemoina tulisi olla erityisesti alueellisen kasvupotentiaalin parantaminen, elinkeinorakennetta monipuolistavien uusien työpaikkojen luominen sekä alueiden, yritysten ja ihmisten kilpailukykyyn parantaminen. Jäsenmaakohtaisten tehokkaiden tietoliikenneyhteyksien (sisältäen laajakaista- ja mobiiliyhteydet) rakentaminen voitaisiin ottaa yhdeksi keskeiseksi erityisaiheeksi alueellisen kilpailukykystrategian kehittämisessä, ottaen huomioon markkinoiden asettamat toimintapuitteet.

Alueellisen kilpailukykystrategian puitteissa tuettavien toimien tulee olla lisäpanostusta Lissabonin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Berliinin Eurooppa-neuvoston päätelmien perustana oli, että nykyisen rakennerahasto-ohjelmakauden resurssien mitoitus nojaisi 0,45 %:iin EU:n BKT:sta. Käytännössä tästä tasosta jäädään alle. Edellä käsitellyt strategiset perusteet, erityisesti EU:n talouskasvun edistäminen, ja linjaukset sekä koko unionin alueiden alue- ja rakennepoliittiset resurssitarpeet huomioon ottaen **Suomi esittää, että alue- ja koheesiotavoitteisiin harkittaisiin osoitettavaksi kaikkiaan suunnilleen 370-400 mrd euroa käyvin hinnoin (tämä merkitsee suunnilleen 320-350 mrd euroa kiintein hinnoin käytettäessä olemassa olevia lähtökohtaolettamuksia) seuraavan rahoituskauden 2007-2013 aikana vastaten suunnilleen 0,45 %:in tasoa, ei kuitenkaan yli mainittua tasoa EU:n bruttokansantulosta.** Tällöin alue- ja koheesiopolitiikan rahoitus voisi muodostua nykyisen kaltaisten rakennepoliittisten välineiden rahoitta-

misesta sekä koko unionin kattavan aikaisempaa vahvemman ja selkeämmän alueellisen kilpailukykystrategian edistämisestä. Alueellisen kilpailukykystrategian toteuttaminen Lissabonin tavoitteiden saavuttamiseksi edellyttää nykyistä voimakkaampaa resurssipanostusta tulevalla rahoituskehyskaudella. Tämä Suomen alustava kanta tarkentuu alue- ja rakennepolitiikan uudistuksen peruslinjausten selvityä.

IV) EU:n maaseudun kehittämispolitiikkaa on vahvistettava. Maaseudun kehittämistoimenpiteiden merkitys ja painoarvo maaseudun elinvoimaisuuden ja palvelujen sekä maatalouden toimintaedellytysten ylläpitäjänä voimistuu laajentuvassa unionissa, mikä edellyttää maaseudun kehittämistoimenpiteiden määrärahojen merkittävää lisäystä. Myös tarve maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistamistoimenpiteisiin sekä maaseudun palvelujen ja tietoyhteiskunnan kehittämiseen on aikaisempaa merkittävämpi.

Suomi pitää perusteltuna maaseudun monialayrittäjyyden edistämistä unionin alueilla. Muu yritystoiminta kuin tavanomainen alkutuotanto nousee yhä keskeisempään asemaan maaseudun työtilaisuuksien luomisessa. Maaseudun uusien työpaikkojen tulisi olla maaseutupolitiikan rahoitusvälineistön keskeinen tavoite seuraavalla rahoituskaudella. Nopeiden tietoliikenneyhteyksien edistäminen nähdään tämän tavoitteen kannalta tärkeäksi kehittämiskohteeksi.

V) Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikalle sekä rajavalvontayhteistyölle EU:ssa asetetun poliittisen painoarvon tulisi heijastua myös rahoitukseen. Tampereen ja Sevillan Eurooppa-neuvoston päätelmät tulee panna täytäntöön ja kehittää edelleen kokonaisvaltaista yhteistä politiikkaa, joka vastaa tulevaisuuden asettamiin haasteisiin.

EU:n ulkorajavalvonnan kustannusten jakoa jäsenvaltioiden ja unionin välillä tulisi kehittää. Taakanjakoa on tarpeen kehittää ja soveltaa EU:n ulkorajasuunnitelman riskianalyysiin perustuen. Pitkällä aikavälillä tätä varten olisi tarpeen perustaa oma rahoitusväline, joka täydentäisi kansallista rahoitusta EU:n ulkorajoista vastaavissa jäsenmaissa.

VI) EU:n lähialueiden merkitys kasvaa unionin nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Unionin yhteistyö lähimpien naapurialueiden, kuten Venäjän, Itä-Euroopan maiden, Länsi-Balkanin sekä Välimeren alueen kanssa on Suomen prioriteetti. Erityisesti on tarvetta asettaa tälle unionin lähialueiden rahoitukselle nykyistä selkeämmin etusija suhteessa muihin ulkoisiin toimiin.

Suomi katsoo, että ulkorajayhteistyöhön EU:n naapurimaiden kanssa on tarpeen kehittää yhä toimivampi rahoitusvälineistö. EU:n rahoitusinstrumenttien tehokas hyödyntäminen raja-alueyhteistyön tarpeisiin on vaikeaa, sillä instrumenttien rakenteiden vuoksi niiden yhteensovittaminen on nykyisin ongelmallista. EU:n ulkorajoilla harjoitettavan yhteistyön rahoituksen yhteensovittamisongelmien ohella EU:n laajentumisen vaikutukset tulee ottaa huomioon raja-alueyhteistyötä koskevaa politiikkaa tehostettaessa. Laajentuminen muuttaa unioniin rajoittuvien maiden ja alueiden, erityisesti EU:n itärajan asemaa, mihin liittyen laajentuneen EU:n lähialueille kohdistuvan rahoituksen vaikuttavuutta tulisi kehittää ja selkiyttää.

Suomi pitää välttämättömänä, että EU:n lähialueiden kanssa tehtävän rajat ylittävän yhteistyön tavoitteena kaudella 2007-2013 tulisi olla sellaisen uuden rahoitusvälineen luominen, joka kokoa yhteen nykyiset raja-alueyhteistyöinstrumentit erityisesti unionin Itä-Euroopan ml. Venäjän kanssa. Tehokkaan toiminnan varmistamiseksi uuden rahoitusinstrumentin (proximity-instrumentti) tulee mahdollistaa rahoitus rajan molemmille puolille. Uuden instrumentin tulisi perustua Interreg-ohjelman periaatteille ja sisältää elementtejä muista rajat ylittävän yhteistyön instrumenteista (Takis CBC, Phare CBC). Tavoitteena on, että instrumentti kohdentuu itäiselle rajalle, on toimiva ja palvelee mahdollisimman

hyvin pohjoisen ulottuvuuden rahoitusta. Tavoitteena on uuden rahoitusinstrumentin keskittäminen EU:n itäiseen naapurustoon sekä lisärahoituksen saaminen tätä tarkoitusta varten. Pohjoisen ulottuvuuden osalta mitään rahoitusvaihtoehtoa ei suljeta pois.

On tärkeää, että Tacisin tyyppinen instrumentti on jatkossakin Venäjää ja muita IVY-maita varten ja että tämän instrumentin rahoitus on tarpeeksi vahva ja sen modaliteetit riittävän joustavat. Ohjelman tulisi jatkua vahvana erityisesti Luoteis-Venäjän alueella.

Köyhyyden vähentäminen on ulkosuhteiden keskeinen prioriteetti. nykyinen rahoitus on pääosin peräisin Euroopan kehitysrahastosta (EKR). Suomi on valmis keskustelemaan sen sisällyttämisestä EU:n budjettiin.

Kokonaisuutena ulkosuhdetoiminnan rahoitukseen tarvitaan riittävää marginaalia ulkosuhdetoiminnan edellyttämän joustavuuden johdosta unionin strategisten painopisteiden mukaisesti. Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) riittävä rahoitus on turvattava, ml. siviilikriisinhallinta ja konfliktien esto.

VII) EU:n rahoitusjärjestelmää tulee merkittävästi yksinkertaistaa. Järjestelmä tulee kehittää puhtaaksi eri maksuhelpotusjärjestelyistä nykyisten omien varojen enimmäismäärän 1,24 % EU:n bruttokansantulosta puitteissa. Tämä merkitsee, ettei tulopuolella tule myöntää nykyisen kaltaisia helpotuksia millekään jäsenmaalle.

Uudistettavassa rahoitusjärjestelmässä tulee siirtyä bruttokansantuloperusteiseen varaan ja luopua arvolisäveroperusteisesta varasta. Perinteiset omat varat tulee säilyttää.

Rahoitusjärjestelmän lähteiden vähentäminen ja yksinkertaistaminen selkiyttäisi merkittävästi EU:n rahoitusjärjestelmän rakennetta ja näkyvyyttä EU-kansalaisten suuntaan. Uuteen järjestelmään siirtymisen helpottamiseksi voitaisiin tarvittaessa hyödyntää tilapäistä ja degressiivisesti alenevaa kompensatiota budjetin menopuolella.

Unionin rahoitusjärjestelmää tulee kehittää aikaisempaa enemmän taloudellisen ohjelmoinnin välineeksi. Omien varojen enimmäismäärän pitäminen ennallaan pitkälläkin aikavälillä on välttämätöntä unionin ja jäsenmaiden kestävän ja taloudellisen rahoitusratkaisun aikaansaamiseksi. Siksi omien varojen päätöksen voitaisiin harkita olevan voimassa esimerkiksi vuoteen 2020 asti.

Omien varojen päätökseen tulisi sisällyttää maininta kattavan asiantuntijaselvityksen tekemisestä EUmaksun vaihtoehtoisuudelle ja niiden hyvistä ja huonoista puolista vuoteen 2012 mennessä. Asetettavassa ryhmässä tulisi olla sekä komission että jäsenmaiden edustus.

VIII) Suomi nostaa EU:n varojen käyttöä ja päätöksentekoa koskeviksi strategisiksi uudistustarpeiksi kaksi merkittävää asiakokonaisuutta:

A) Tulosvastuu ja avoimuus on koko EU-rahoituksen välttämätön edellytys. Tulosvastuun tulee merkitä selvyyttä siitä, mitä EU-resursseilla saadaan aikaan. **Unionin tilinpäätösraportointia ja menettelyitä sekä tilivelvollisuutta toteutettavia menettelyitä tulee kehittää** lähitulevaisuudessa siten, että unionin kaikkien toimielinten tilivelvollisuutta ja tulosvastuuta vahvistettaisiin, tulosohjausta terävoitettaisiin ja unionin taloudesta ja toiminnasta sekä tuloksellisuudesta raportoitaisiin nykyistä paremmin oikeat ja riittävät tiedot. Parempaan tilivelvollisuuteen tähtäävän uudistuksen yleisenä tavoitteena tulee olla luoda perusteita tehokkaasti hoidetulle koko unionin taloudelle ja toiminnalle. On tärkeää painottaa EU:n voimavarojen vaikuttavuuden arviointia sekä suunnittelussa että seurannassa ja

luoda näille kaikkia jäsenmaita ja EU:n toimielimiä koskevat periaatteet. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi komission johdolla toimivan laajan asiantuntijaryhmän asettamista jo nykyisellä rahoituskehyskaudella.

Tulosvastuuseen ja tilivelvollisuuteen johtavalla uudistustyöllä tulee myös pyrkiä edesauttamaan **tu-
loksellisuuden ja erityisesti tuottavuuden nostamiseen unionin taloudessa ja toiminnassa**. Sitä kautta ja turvaamalla nykyistä paremman päätöksenteon tietoperustan **EU:n tilinpäätös- ja tilivelvollisuus-
uudistus** edistää mahdollisuuksia unionin politiikkojen kestäväan harjoittamiseen. Tilinpäätösvelvollisen toimielimen vastaamaan toiminnalliseen tuloksellisuuteen tulee kiinnittää aikaisempaa voimakkaammin huomiota. **Toimielimittainen toiminnallinen tuloksellisuus tulisi ottaa yhdeksi keskeiseksi perustaksi tulevalla rahoituskaudella** kannustinresurssien jakamiseksi hyvin ja tehokkaasti toimiville yksiköille. Hallintomenoja koskevat rahoitusnäkymät tulee laatia siltä pohjalta, että ne sisältävät tuottavuuden vuosittaisen nousun vaikutuksen kaikkien toimielinten osalta. Tämän tulee merkitä selkeiden säästö- ja rationalisointihyötyjen kirjaamista määrärahamitoituksiin; tavoitteeksi tulee asettaa noin yhden prosentin kustannushyötyjen aikaansaaminen tulevalla rahoituskaudella verrattuna vuoden 2006 budjetin menojen tasoon.

B) Nykyisellään rakennerahastohallinto on raskas ja monimutkainen useine tasoineen. **Hallinnon merkittävän yksinkertaistamisen tulee muodostaa rakennerahastouudistuksen lähtökohta sekä unioni- että kansallisella tasolla**. Alueellisen kehittämisen kannalta hallinnon yksinkertaistamisessa yleisenä tavoitteena tulee olla se, että tavoitteiden/ohjelmien määrää rajoitetaan ja niiden hallintoa yksinkertaistetaan. Uuden ohjelmarakenteen tulee tukea resurssien tehokasta käyttöä ja lisätä EU-ohjelmien lisäarvoa. EU:n rakennerahasto-ohjelmien hyödyntämistä tulee parantaa alueiden omista lähtökohdista. Sekä unioni- että kansallisella tasolla tarvitaan vuodesta 2007 lähtien alue- ja koheesio-toimien kokonaisvaltaista koordinaatiota.

LIITE 1**EU:N RAHOITUSNÄKYMIIEN RAKENTEEN KEHITTÄMISMAHDOLLISUUS**Rahoitusnäkymät 2000-2006

1. Maatalous
 - YMP-menot
 - Maaseudun kehittäminen ja liitännäistoimenpiteet
2. Rakennetoimet
 - Rakennerahastot
 - Koheesiorahasto
3. Sisäiset politiikat
4. Ulkoiset toimet
5. Hallinto
6. Varaukset
 - Rahoitusvaraus
 - Hätäapuvaraus
 - Takuuvaraus
7. Liittymistä valmisteleva tuki

Rahoitusnäkymät 2007-2013

1. Elintarviketuotanto ja -turvallisuus
 - YMP-menot
 - Elintarvikkeiden laatu ja turvallisuus
 - Liitännäistoimenpiteet
 - Maaseudun kehittäminen
2. Alueellinen ja sosiaalinen koheesio
 - Rakenne- ja koheesiorahastot ml. alueellinen kilpailukykystrategia
3. Osaamisen ja tietoyhteiskunnan Eurooppa
4. Verkostojen Eurooppa
5. Kestävä kehitys ja ympäristö
6. Työllisyys ja sosiaalinen ulottuvuus
7. Sisämarkkinoiden toimivuus
8. Vapaus, oikeus ja turvallisuus
 - * (3-8 voivat olla alaotsakkeita)
9. Ulkoinen vakaus ja kehitys
 - Unionin lähialueet
 - Kehitysyhteistyö - Globaalinen kehitys
 - YUTP ml. kriisin hallinta
10. Hallinto
 - Toimielinten toimintamenot
 - Eläkemenot
11. Varaukset
 - Hätäapuvaraus
 - Takuuvaraus
 - Ennakoimattomat politiikkatarpeet
12. Liittymistä valmisteleva tuki